

УОТ 336.22

Aybəniz Ə. QUBADOVA
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)
Rus İqtisad Məktəbi, "İqtisadiyyat" kafedrasının dosenti

AZƏRBAYCANIN VERGİ SİYASƏTİNDƏKİ İSLAHATLAR VƏ ONLARIN ÖLKƏ İQTİSADİYYATINA TƏSİRİ

Xülasə

Məqalədə respublikamızın strateji inkişafının müasir dövründə vergi sahəsində olan yeniliklər açıqlanır. Bu yeniliklərin mahiyyətində nələrin dayandığını dəqiq anlamaq üçün proseslərin əvvəlki tarixçəsinə nəzər salınır. Məqalədə, həmçinin Azərbaycanın İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən sahibkarlara verilən "investment promotion certificate" yaxud "certificate of investment" adlı sənədi əhatə edən güzəştlər açıqlanıb.

Açar sözlər: vergilər, güzəşt, büdcə, islahat, yığım, ƏDV, vergi yükü, ödəyici, özəl sektor.

Giriş

Müasir iqtisadi şəraitdə ölkədə vəziyyət ildən-ilə yaxşılaşır, vergilər ölkədə makroiqtisadi vəziyyətə güclü təsir edir, buna görə vergilər dövlət büdcəsinin əsas gəlir hissəsidir. Buna toxunan vergilərin iqtisadi vəziyyətə təsirini iki əsas qrupa bölmək olar. Birincisi, fərdlərdən mənfəətin müəyyən hissəsinin dövlət tərəfindən tutulması ilə təsirlənir. İkincisi, vergi gəlirlərinin dövlət tərəfindən xərclənməsi ilə əlaqəli təsiri.

Təsədüfi deyil ki, vergi sahəsindəki yeniliklərdə iqtisadiyyatın "qeyri-neft sferasından kənar müəssisələr" və "qeyri-dövlət sferasından olan müəssisələr" kimi anlayışlar xüsusilə qeyd olunur. Çünki dövlət başçısı, cənab İlham Əliyev öz çıxışlarında məhz qeyri-neft sferasını prioritet qismində dəfələrlə qeyd etmişdir.

Milli iqtisadiyyatımızın qeyri-neft sektoru belə bir istiqamətdir ki, onun yaxın illər ərzində inkişaf etdirilməsi xüsusi önəm daşıyır. Həmçinin bu inkişaf intensiv surətdə həyata keçirilməlidir. Bu, necə deyərlər, müzakirə mövzusu deyil və oia da bilməz, lakin bu istiqamətdə reallaşdırılacaq tədbirlər son dərəcə düşünülmüş və ölçülüb-biçilmiş şəkildə aparılmalı, iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sektorlarının inkişafına yönəlmiş Milli strategiyalarda, Dövlət Proqramlarında və Yol Xəritələrində ifadə olunmuş prioritetlər və məqsədlər nəzərə alınmaqla həyata keçirilməli, həmçinin yerli biznesin hazırkı potensialına mütləq şəkildə diqqət yetirilməlidir.

Məhz bu səbəbdən vergi sahəsində aparılan islahatlar və tətbiq edilən yeniliklər əlavə dəyər vergisi (ƏDV), kiçik və orta biznesin subyektləri üçün sadələşdirilmiş vergi, aksizlər və sair üzrə vergilərin əsas növlərinin tətbiqi baxımından zəruri tədbirləri fraqmentar şəkildə müəyyən etmiş olur. Biznesin və pul hesablaşmalarının şəffaflığı isə vergi səmərəliliyinin başlıca amili qismində çıxış edir.

Sadələşdirilmiş verginin tətbiqi əhalinin ən geniş təbəqələrini əhatə edir.

Ölkədə vahid sadələşdirilmiş verginin tətbiqinə üstünlük verilmişdir (2%).

Ölkəmizin vergi sahəsindəki təcrübəsi və tətbiq olunmuş yeniliklər. Yeniliyin mahiyyətində nələrin dayandığını dəqiq anlamaq üçün prosesin əvvəlki tarixçəsinə nəzər salaıq. Axırıncı dəfə bu vergi ilə bağlı dəyişikliklər Azərbaycanda 2016-cı ildə həyata keçirilmişdir [1]. Buna qədər güzəştli vergi qoyuluşuna düşən məbləğ 120 min manat təşkil edirdi, ancaq gəlir daha yüksək olduğu halda artıq bütün təsərrüfat subyektləri üçün "standart" olan başqa vergi tutulurdu. Lakin bir neçə il bundan əvvəl həmin limit 200 min manata qədər artırılmışdır.

Həmçinin qərara alınmışdır ki, Bakı şəhərində fəaliyyət göstərən firmalar üçün bu verginin miqdarı 4 faiz, regionlarda işləyən müəssisələr üçün 2 faiz miqdarında təyin edilmişdir. Beləliklə, paytaxtda və regionlarda müəssisələr avtomatik surətdə bərabərləşdirilərək 2 faiz vergi dərəcəsinə cəlb edilmişdir.

Növbəti yenilik bundan ibarətdir ki, 1 yanvar 2019-cu il tarixdən etibarən qeyri-neft sektorunda fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri tərəfindən müqavilə əsasında cəlb edilmiş işçilərdə aylıq gəlir 8 min manatdan az olsa, onlar mənfəət vergisindən yüz faizlik azad olunur. Lakin əgər aylıq gəlir səkizminlik hüdudu aşırırsa, o zaman nəzərdə tutulan güzəşt 44 faiz təşkil edəcək ki, bu da avtomatik surətdə mənfəət vergisinin 25 faizdən 14 faizə qədər azaldılması deməkdir. Bununla yanaşı iqtisadiyyatın hansı sektorunun olmasından asılı olmayaraq, maddə ilə çalışanların əldə etdiyi gəlirin vergiyə cəlb olunmayan məbləği 173 manatdan 200 manata qədər artırılmışdır (burada söhbət yalnız fiziki şəxslərdən gedir). Bununla bərabər, məcburi sosial ödənişlər baxımından işəgötürənlər və işçilər arasında ümumi yükün tənzimlənməsi baş verir. Və söhbət yenidən qeyri-neft sektorunda fəaliyyət göstərən özəl sektorun müəssisələrindən gedir. Belə ki, əgər məcburi sosial ödənişlərə düşən məbləğ 200 manatdan aşağıdırsa, o zaman işçi üçün vergi dərəcəsi 3 faiz, işəgötürən üçün isə 22 faiz miqdarında olacaq. Əgər aylıq gəlir 200 manat təşkil edirsə, onda işçinin həmin məbləğdən ödənişi 6 manat üstəgəl 200 manatdan artıq olan məbləğin 10 faizi qədər olacaq, işəgötürən isə, müvafiq olaraq, 44 manat üstəgəl 200 manatdan artıq olan məbləğin 15 faizini ödəyəcək.

Qeyri-neft sektorunun məhsulunun ixracı üzərində nəzarət prosedurları kifayət qədər ciddi şəkildə sadələşdirilmişdir [2].

Misal üçün, prosedurları yaxşılaşdırmaq və müəyyən vergi ödənişlərindən azad etməyə imkan yaradan qaydaları tətbiq etmək məqsədilə mərkəzləşdirilmiş reyestrin yaradılması və büdcə siyasətinin həyata keçirilməsi, sahibkarlığın stimullaşdırılması və əhəlinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə yönəlmiş qiymətləndirmə mexanizmi ortaya formalaşdırılmalı idi. Büdcə gəlirləri artıqca belə tənzimlənmə sistemi dövlət xəzinəsinin xərclərini artırmağa şərait yaradır. Ancaq sistemin təsirli olması üçün icra hakimiyyətinin müvafiq şəxsləri tərəfindən kompleks yanaşmanın ortaya qoyulması lazımdır. Bu gün Azərbaycanın İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən "investment promotion certificate" yaxud "certificate of investment" adlı sənəd sahibkarlara verilir ki, onun sayəsində sahibkarlar qanunla müəyyən edilmiş qaydada vergi və gömrük güzəştlərindən istifadə etmək hüququ əldə edirlər. Güzəştlərin özünə gəlincə isə, Vergi Məcəlləsinə və Gömrük tarifləri haqqında qanuna edilmiş dəyişikliklərə uyğun olaraq, investisiya sertifikatı almış şəxslər 7 il ərzində gəlir vergisinin 50 faizinin, eləcə də torpaq vergisinin ödənilməsindən azad olunur. Bundan əlavə, Vergi tarifləri haqqında qanuna əsasən, iqtisadiyyatın prioritet sahələrinə investisiya məqsədləri üçün ölkəyə gətirilən texnika, qurğulara və avadanlıqlara gömrük rüsumlarının ödənilməsi yenə də 7 il müddətinə dayandırılır.

Kənd təsərrüfatı istehsalçıları üçün vergi təttilinin tətbiq olunması daha beş il müddətinə uzadılır, bütün bunlar dividendlər şəklində gəlir əldə edən şəxslərə də aiddir. Xüsusilə qeyd etməliyə ki, kənd təsərrüfatı məhsulunu həm də sənaye üsulu ilə istehsal edən müəssisələr və şəxslər 5 il müddətinə ƏDV-nin ödənilməsindən azad olunur. Nəhayət, əgər kənd təsərrüfatı məhsulunun istehsalçıları öz məhsulunun satışından gəlir əldə edibə, o zaman onlar 5 il müddətində sadələşdirilmiş verginin tətbiqindən azad olunur.

Ümumilikdə, ƏDV üzrə vergi qoyuluşu bazasının təcridən genişləndirilməsini bu sferada güzəştlərin azaldılmasına yönəlmiş bir sıra tədbirlər vasitəsilə həyata keçirmək nəzərdə tutulur. Burada söhbət topdansatış ticarətindən, lisenziyaların əldə olunmasını tələb edən sahibkarlıq fəaliyyəti növlərindən, habelə işçilərin sayı 3 nəfərdən artıq olan müəssisələrdə istehsal fəaliyyətindən və s. gedir [3]. Bundan əlavə, pərakəndə satış obyektləri vasitəsilə satılmış (nağdsız ödəmə yolu ilə) malların (qeyri-neft təyinatlı məhsulların) miqdarının düzgün uçotunun aparılmasını təmin etmək üçün, ƏDV-nin bir hissəsi də istehsalçılara qaytarılacaqdır.

Vergi inzibatchılığının effektivliyinin artırılması məqsədilə bir çox sahə və klasterlərdə sistemli tədbirlər həyata keçirilmişdir [4]. Tətbiq edilmiş yeni vergi dəyişikliklərinin artıq müsbət nəticələrini müşahidə etməkdəyik. Vergi orqanları bundan sonra da öz fəaliyyətini Azərbaycanda işləyən investorlar, biznesi birləşdirən müxtəlif təşkilatlar, xarici ölkələrin ticarət palataları ilə koordinasiya bir şəkildə, vergi qanunvericiliyinin tələblərinə müvafiq qaydada qurmaqda israrlıdır.

Vergi sahəsində yeniliklərin tətbiq edilməsindən sonra 2019-cu ildə əldə olunmuş ilkin nəticələr onu göstərir ki, yeniliklər özünü həm səmərəlilik, həm də effektivlik nöqtəyi-nəzərdən doğruldur. Sözügedən həmin tendensiyanı bu gün də qoruyub saxlamaq və daha da genişləndirmək mümkün olmuşdur.

Vergilər Nazirliyi xətti ilə dövlət büdcəsinə planlaşdırılan daxi olmalar proqnozlaşdırılan həcm-dən daha böyük olmuşdur. Belə ki, həm neft, həm də qeyri-neft sektorlarında ödənilmiş vergilərin ümumi məbləği 2018-ci ilin müvafiq dövrünü və proqnoz göstəricilərini üstələmişdir. Məsələn üçün, bu ilin birinci rübündə vergi proqnozlarını 10,4 faiz üstələyən vəsaitlərin dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin olunmuşdur. Əvvəlki illə müqayisədə bu artım 16,5 faiz təşkil edir. Aprel ayında isə bu göstəricilər müvafiq olaraq 11 faiz və 18 faiz təşkil etmişdir [5].

Qısa, həyata keçirilmiş islahatların ilkin bəhrələrini artıq görmək mümkündür. Bu, özünü həm də vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasındakı münasibətlərdə, habelə bu münasibətlərin təbiətində göstərir.

Burada haqlı olaraq belə bir sual meydana gəlir: bəs hansı amillər hesabına vergilərin səmərəliliyinin artırılması, eləcə də vergi daxilolmalarındakı gözləntilərin artıqlaması ilə yerinə yetirilməsi təmin edilmişdir? Heç kimə sirs deyil ki, burada bir neçə amilin rolu var. Əvvəla, qeyd etmək yerinə düşərdi ki, ölkəmizdə ümumilikdə həyata keçirilən iqtisadi islahatlar əhəmiyyətli iqtisadi artıma gətirib çıxarıb. Belə ki, 2019-cu il ərzində davamlı şəkildə ümumi daxili məhsulun artması müşahidə edilməkdədir Doğrudur, vergi daxilolmalarının artım tempi ÜDM-in artım tempi ilə müqayisədə bir neçə dəfə çoxdur. Eyni zamanda, ÜDM-in birinci rüb ərzində real artımı 3 faiz daha çox olmuşdur [5]. Bu da müsbət fonun yaradılmasında mühüm amil kimi dəyərləndirilməlidir.

İkinci mühüm məsələ isə, artıq qeyd etdiyimiz kimi, vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasındakı münasibətlərin tam yeni müstəviyə çıxarılmasıdır. Məlum olduğu kimi, 2018-ci ildən ümumilikdə səyyar vergi yoxlamalarının sayını azaldılmasına üstünlük verilir. Sözügedən resurslar daha çox vergi ödəyicilərinin maarifləndirilməsinə, onlara xidmətlərin ödənilməsinə yönəlmişdir. Nəticədə, vergi intizamının riayət olunması hallarının əhəmiyyətli dərəcədə artması müşahidə olunur. Əgər ötən illərdə vergi daxilolmalarının böyük əksəriyyəti səyyar vergi yoxlamalarının həyata keçirilməsi nəticəsində təmin edilirdisə, 2019-cu ilin ötən doqquz ayı ərzində bu dinamika köklü surətdə dəyişmişdir. Ancaq bu qətiyyəni o demək deyil ki, vergi orqanları bu sferada baş verən qanunazidd hərəkətlərə göz yummalıdır. Əksinə, səyyar yoxlamaların sayını azaltmaqla, vergi əməkdaşları qanun pozuntularına görə məsuliyyətin artırılması yolu ilə gedirlər. Bunun üçün isə bütün əsaslar vardır. Belə ki, bu ildən başlayaraq bir çox sahələrdə vergi yükü azaldılmışdır. Eyni zamanda, bütün sivil cəmiyyətlərdə olduğu kimi, hər bir vergi ödəyicisi tərəfindən istisnasız olaraq vergi öhdəliklərinin tam həcmdə ödənilməsi tələbi qəti surətdə irəli sürülmüşdür [6].

Üçüncüsü, vergi inzibatchılığının səmərəliliyinin artırılması məqsədilə bir çox sahələrdə və klasterlərdə sistemli tədbirlərin görülməsi təmin edilmişdir. Məsələn qismində aksizli məhsullar klasterini, klinikaları, pərakəndə ticarət, ictimai iaşə sektorlarını, daş, qum və çınqıl karxanaları göstərilə bilər. Yaxşı məlumdur ki, əvvəllər bir çox hallarda bu və ya digər sahələrdə sistemli surətdə baş verən nöqsanlara, əksəriyyət tərəfindən, hətta bəlkə də bütün vergi ödəyiciləri tərəfindən həmin klasterlərdə yol verilən qanun pozuntularına göz yumulurdu. Beləliklə, vergi inzibatchılığının təkmilləşdirilməsi, vergi səmərəliliyinin artırılması mühüm amillərdən biri kimi dəyərləndirilməlidir.

Eyni zamanda, biznes fəaliyyətinin leqallaşdırılması da xüsusilə qeyd edilməlidir, çünki bu, ən mühüm amillərdən biridir. Sirs deyil ki, vergilər sferasında aparılan yeniliklərin başlıca məqsədi məhz "kölgə iqtisadiyyatının" həmin "kölgədən" çıxarılmasından, bu "kölgədə" işləyənlərin leqal fəaliyyətə cəlb edilməsindən ibarət idi. Lakin bu gün yuxarıda toxunduğumuz bu problemin birləşməsi və köklü surətdə aradan qaldırılması barədə danışmaq hələ tezdir.

Bütövlükdə ölkəmizdə olduğu kimi, vergi sferasında da həmçinin inzibati resursların gücü hesabına deyil, münasibətlərin təbiətinin dəyişməsi, şüurlu, düşünülmüş, qarşılıqlı münasibətlərin

qurulması hesabına müsbət dəyişikliklərin əldə olunmasına üstünlük verilir. Bu isə kifayət qədər mürəkkəb, uzunmüddətli, ancaq yeganə doğru və etibarlı bir yoldur.

Təsadüfi deyil ki, cari ilin ötən doqquz ayının ümumi mənzərəsinə nəzər salsaq, leqallaşma effektinin bütün müsbət tərəflərini aydın görə bilirik. Artıq bir neçə sferada bu prosesin sürətlənməsini müşahidə etmək mümkündür. Məsələn üçün, topdan və pərakəndə satış sferasında, ictimai yaşədə, ərzaq məhsullarının satışında 2019-cu ilin ötən dövrü ərzində vergi dövrüyyəsinin artım tempi olduqca yüksək olmaqla 30, bəzən isə 50-55 faizə çatırdı [5].

Vergi Məcəlləsinə edilmiş müvafiq dəyişikliklərdən sonra gəlir vergisi mövzusu xüsusi aktuallıq əldə etmişdir. Bu da təsadüfi deyil, çünki vergi qanunvericiliyinə edilmiş bu dəyişiklik olduqca mühüm və cəsarətli bir addım idi.

Xatırladaq ki, edilmiş dəyişikliklər nəticəsində qeyri-neft sektorunda əmək müqaviləsi əsasında çalışan hər bir müddətli işçi əhəmiyyətli vergi güzəşti əldə etmişdir. Bu, bir tərəfdən, vətəndaşlara kömək və qeyri-neft sektorunun inkişafına verilmiş mühüm bir töhfə, digər tərəfdən isə - leqallaşma prosesinin mühüm tərkib hissəsidir. Ən nəhayət, bu addım orta- və uzunmüddətli perspektivdə əhəlinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə istiqamətləndirilmiş bir yenilikdir. Çünki on minlərlə vətəndaşımız ümumilikdə heç bir əmək müqaviləsi olmadan işləyirdi. Tək-tək hallarda əmək müqavilələri olsa da, burada real əməkhaqqı qeyd edilmirdi.

Əlavə dəyər vergisi tətbiq edildiyi bütün ölkələrdə olduğu kimi, Azərbaycanda da həmçinin ƏDV inzibətçiliyi sisteminin təkmilləşdirilməsinə daim diqqət yetirilir, bu sferada ən mütərəqqi yeniliklərin tətbiq edilməsinə ciddi yanaşılır.

Beynəlxalq strukturların tövsiyələrinə və dünya ölkələrinin ƏDV-nin tətbiqi sferasında topladıqları təcrübəyə uyğun olaraq, vergi ödəyicilərinin qeydiyyatına alınması, əlavə dəyər vergisinin hesablanması və əvəzlənməsi mexanizmi təkmilləşdirilmişdir.

Vergi Məcəlləsinə müvafiq dəyişikliklərin həyata keçirilməsi ilə ƏDV ödəyiciləri qismində qeydiyyata alınmalı olan vergi ödəyicilərinin müəyyənəşdirilməsi istiqamətində fiziki və hüquqi şəxslərə dair yanaşma metodlarında fərdlilik aradan qaldırılmışdır [4].

Əlavə dəyər vergisinin hesablanması və əvəzləndirilməsi yönündə vahid prinsip tətbiq edilmiş, ƏDV inzibətçiliyinin sadələşdirilməsi, habelə qeydiyyata alınması prosedurlarının tətbiqi zamanı meydana gələn mübahisəli məsələlərin həlli istiqamətində böyük uğurlar əldə edilmişdir.

Ümumiyyətlə, istər ən yaxın dövrdə, istərsə də ötən dövrlər ərzində Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklər əsas etibarilə vergi ödəyicilərinin hüquqlarının genişləndirilməsi, vergi inzibətçiliyinin təkmilləşdirilərək dünya standartlarına və günün tələblərinə uyğun şəkildə təkmilləşdirilməsi, vergi güzəştlərinin ünvanlı xarakter daşması, vergilərin ödənilməsindən yayınma hallarının qarşısının alınması məqsədilə effektiv vergi nəzarətinin təşkil edilməsi, innovasiyaların tətbiqi və inkişaf etdirilməsi üçün əlverişli investisiya mühitinin formalaşdırılması, habelə vergi ödəyiciləri ilə səmimi əməkdaşlığa söykənən tərəfdaş münasibətlərin, əlaqələrin qurulması, inkişaf etdirilməsi və genişləndirilməsi ilə bağlıdır.

Vergi orqanları həyata keçirilən vergi nəzarəti tədbirlərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi üçün vergilərin ödənilməsindən yayınma faktlarını mütərəqqi informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının köməyi ilə üzə çıxarmaqla onların elektron qaydada idarə edilməsi, səyyar vergi yoxlamalarının risk meyarları əsasında həyata keçirilməsi, mövcud risklərin müvafiq alqoritmlərin istifadə olunması vasitəsilə daha dəqiq və effektiv şəkildə dəyərləndirilməsini, habelə vergi potensialının səmərəli qiymətləndirilməsini təmin etmiş olur.

Bu ilin ilk üç ayı ərzində vergilərin hesablanmasıdan sonra əmələ gəlmiş borc 14 mln. 624,0 min manat təşkil etsə də, 1 858 vergi ödəyicisi və vəzifəli şəxslərin məhkəmə qərarları əsasında Azərbaycan ərazisini tərk etmək hüququ məhdudlaşdırılıb. Nəticədə hesablanmış vergi borcunun 50 faizdən çox məbləğinin dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin olunub [5].

2019-cu ilin ilk üç ayında 21 874 sayda təqdim edilməmiş vergi bəyannamələrinin təqdim edilməsi təmin olunub. Bu göstərici 2018-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 74,9 faiz miqdarında artımın olduğunu nümayiş etdirir. Borcu olan vergi ödəyicilərinin 95 faizdən çoxu inzibati tədbirlər

reallaşdırılmadan, məhz vergi əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilmiş məlumatlandırılmadan sonra könüllü şəkildə ödəniş etməyə qərar verib.

Azərbaycan iqtisadiyyatının qısa icmalı (ÜDM-in artımı)

Cədvəl 1.

Nominal ÜDM, mlrd. manat	1991-1994	1995-2003	2004-2010	2011-2015	2016	2017	2018-2020
		-17%	5,9%	16,9%	2,4%	-3,1%	0,1%
	Regional qeyri-sabitlik; yüksək inflyasiya; işsizlik	Kompleks iqtisadi islahatlar dövrü	Güclü iqtisadi artım	İqtisadi artımın qeyri-neft sektoruna keçidi	Yeni iqtisadi model; Resurs yönəlik iqtisadiyyatdan istehsala əsaslanan iqtisadiyyata doğru		İqtisadiyyatın sonrakı diversifikasiyası
		Siyasi sabitlik	Yüksəkdən ortaya qədər gəlirlər səviyyəsi olan ölkə	Aşağı artım tempi			İqtisadiyyatın balanslaşdırılması
		Dövlət quruculuğu	Müasir ifrastruktur				Makroiqtisadi sabitlik
		Makroiqtisadi sabitlik	İslahatlar prosesində liderlik edən ölkə				İqtisadi artımın bərpası
			Makroiqtisadi sabitlik				Dövlət institutlarının möhkəmləndirilməsi
	BVF-nin proqnozu						

Mənbə: Dövlər Statistika Komitəsi; Maliyyə Nazirliyi; Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı.

Bu ilin ilk üç ayı ərzində vergilərin hesablanmasıdan sonra əmələ gəlmiş borc 14 mln. 624,0 min manat təşkil etsə də, 1 858 vergi ödəyicisi və vəzifəli şəxslərin məhkəmə qərarları əsasında Azərbaycan ərazisini tərk etmək hüququ məhdudlaşdırılıb. Nəticədə hesablanmış vergi borcunun 50 faizdən çox məbləğinin dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin olunub.

2019-cu ilin ilk üç ayında 21 874 sayda təqdim edilməmiş vergi bəyannamələrinin təqdim edilməsi təmin olunub. Bu göstərici 2018-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 74,9 faiz miqdarında artımın olduğunu nümayiş etdirir. Borcu olan vergi ödəyicilərinin 95 faizdən çoxu inzibati tədbirlər reallaşdırılmadan, məhz vergi əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilmiş məlumatlandırılmadan sonra könüllü şəkildə ödəniş etməyə qərar verib.

Nəticə

Ölkəmizdə aparılan islahatlar iqtisadiyyatın hər bir sahəsində özünün müsbət nəticəsini göstərmişdir. Bu baxımdan vergi sahəsindəki islahat və yeniliklər vətəndaşların sosial rifahının yüksəlməsinə, ölkəmizə investisiyaların cəlb olunmasına, yeni iş yerlərinin açılmasına səbəb olacaqdır.

İqtisadiyyatın vergi tənzimlənməsi ölkədə iqtisadi və investisiya fəaliyyətinin stimullaşdırılması, bütövlükdə iqtisadiyyatın inkişafı baxımından çox əhəmiyyətlidir. Vergilərdən maksimum fayda əldə etmək üçün iqtisadi inkişafdakı nailiyyətlərlə yanaşı, ölkədə vergi sistemini daim təkmilləşdirmək lazımdır. Bu baxımdan ölkəmizdəki vergi sahəsində olan islahatlar buna əyani sübutdur.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi.
2. www.stat.gov.az.
3. Магеррамов Р.Б. Проблемы формирования и развития налоговой системы Азербайджанской Республики. Монография. Баку, 2011.
4. Мəммədov F., Musayev A., Sadiqov M., Rzayev Z., Kəlbiev Y. Vergilər və vergitutma. Bakı, 2010.
5. www.taxes.gov.az

*Айбеніз А. Губадова
д.ф.э. Азербайджанский Государственный
Экономический Университет,
Русская Экономическая Школа
доцент кафедры "Экономика"*

Реформы в налоговой политике Азербайджана и их влияние на экономику страны

Резюме

В статье описывается налогообложение в современную эпоху стратегического развития нашей республики. Чтобы понять, что означают эти инновации, нужно взглянуть на предыдущую историю процессов. В статье также предусмотрены скидки на сертификат "поощрения инвестиций" или "сертификат инвестиций", выданный Министерством экономики Азербайджана.

Ключевые слова: налоги, льготы, реформы, бюджет, сбор, НДС, налоговая нагрузка, плательщик, частный сектор.

*Aybeniz A. Gubadova
PhD Azerbaijan State Economic University (UNEC)
Russian Economic School
"Economy" department*

Reforms in the tax policy of Azerbaijan and their impact on the country's economy

Summary

The article describes taxation in the modern era of strategic development of our republic. It takes a look at the previous history of processes to understand exactly what these innovations stand for. The article also provides discounts on the investment promotion certificate or certificate of investment issued by the Ministry of Economy of Azerbaijan.

Key words: taxes, concessions, budget, reforms, levy, VAT, tax burden, payer, private sector.